

Bir başka 'zaman'

John Berger ve Selçuk Demirel beraberliğinin yeni bir ürünü olan "Saat Kaç?", düşüncenin tarihsel ve siyasal mevsimleriyle birlikte değişen felsefi bir kavram olarak zaman kavramı üzerine düşünen bir kitap.

ERAY AK

erayak@cumhuriyet.com.tr

Yakın zaman önce yitirdiğimiz, evrensel kültürün gür seslerinden biri olarak nitelenen John Berger ile pek çok saygın yaygın organında çizgilerini yayımlamak onun sebebi sayılan, aynı zamanda çizgileri hikâyeciliğin âdeta çerçevesini belirleyen Selçuk Demirel'in birlikteliğine aşinayız. Daha önce de pek çok kez beraber hazırladıkları kitapları okura sunmuşlardı; 1998 verimini Kıyıdağı Adam, 2011'de yayımlanan Katarakt ve 2016'da raflardaki yerini almış Duman bunlara güzel örnekler olarak öne çıkıyor. Yeni yayımlanan Saat Kaç? ile görüyoruz ki Berger ve Demirel birlikteliği kolayca solan yol arkadaşlıklarından farklı...

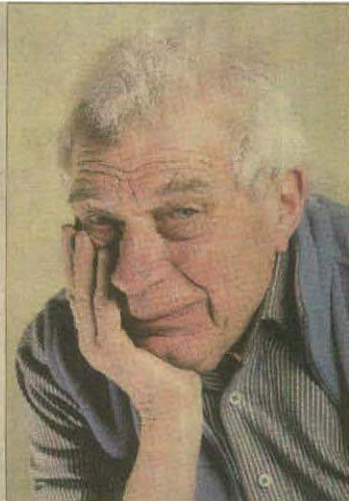
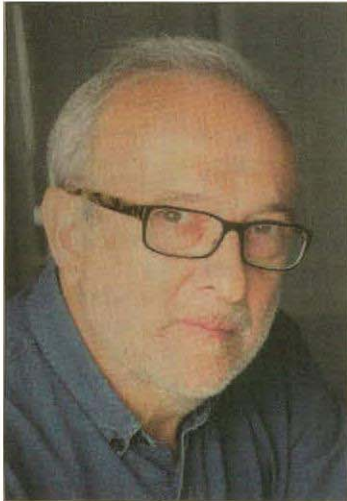
Saat Kaç?, Berger ve Demirel'in 2016'da tasarlayıp üzerine çalışmaya başladıkları bir kitap. Anlaşılan o ki Berger'ın 2017'deki ölümüyle proje duraksıyor. Fakat kitabı yayına da hazırlayan gazeteci-yazar Mario Nadotti'nin el vermesi sonucu, yarım kalan iş kaldığı yerden yoluna devam ediyor. Sonuç olarak da bugün elimizde yine Berger ve Demirel birliğinden doğmuş bir kitap duruyor; evet ama bu birlikteliğin, Berger'ın ölümünden sonra bile devam edebilmesinde, hemen yukarıda da

değindiği gibi, Nadotti'nin rolü büyük.

Nadotti, 'Acele Etmemek' başlığıyla kaleme aldığı, kitabın önsözünde,

"John Berger'la Selçuk Demirel, 2016'da tasarlayıp üzerinde çalışmaya başlamış-

Saat Kaç?, Demirel ve Berger'in 2016'da tasarladıkları bir kitap.

lardı," deyip şöyle devam ediyor: "Bu oyun, eğlence, merak ve ortak hayranlıkla ilgili yeni bir işbirliğinin (ya da komplonun), imgeyle sözcük birbirinden habersiz ve birbirini açıklamadan buluştuklarında ne olacağını birlikte keşfetmenin büyüti konusunda bir çalışmanın ilk bölümü olacaktı."

Olmuş da...

DÜNDEN GELECEĞE UZANAN HİKÂYE

Ancak ilk bölüm olarak kaldı. Çekmecelerde saklı kalmış dosyalar varsa ne âlâ. Kitaplar

yayımlandıkça keyifle kütüphanelere yerleştirilir ve dönüp dönüp bakılacak kitaplar arasındaki yerini alır. Yoksa da Saat Kaç?'ın kıymetini bilmeye çalışmalıyız çünkü Saat Kaç?'ta bu kez

farklı bir saikle çıkıyor Berger ve Demirel yola. Nadotti'nin deyişle; "düşüncenin tarihsel ve siyasal mevsimleriyle birlikte değişen felsefi bir kavram olarak zaman", ikilinin farklı enstrümanlar eliyle üzerine yürüdükleri konu olarak dikkat çekiyor.

Farklı enstrümanlardan kasıt ise Berger'ın yazdıklarından alınan pasajların ve Demirel'in kaleminden çıkan çizgilerin bir harmanından doğması Saat Kaç?'in. Belleğin ve yas tutmanın, aşkın ve umudun zamanı, "amansız ritimlerine ve hep canlı olan bilincin sınırları içine hapsedilmiş biyolojik zamanı" anlatıyor ikili. "Direnişin ve başkaldırışın, tasarılmanın ve ileriye görüşün, kısa ömürlü kelebeklerle kaya gibi sıra dağlar ve buzullar arasındaki doğanın, sermayenin içimize kadar işleyen acımasızlığının" hikâyesini anlatıyorlar. Dolayısıyla bu anlatılanlar 'yazı'nın ve 'çizi'nin zamanı oluyor aynı zamanda çünkü kadim bir meseleyi yine kadim sorunlar üzerinden anlatmayı dert edinen ikili sadece dünden bugüne değil, dünden geleceğe uzanacak bir hikâyenin temellerini atıyorlar.

Saat Kaç?, bir kez ele alınıp kenara bırakılacak bir kitap değil tüm bu yönleriyle. Yazılmaya henüz başlanmış bir insanlık hikâyesinin fragmanı niteliğinde ve bu kitap her okurunda yeniden doğup büyüyecek. Kendi hikâyesini merak eden herkese çok şey anlatıyor Berger ve Demirel. ■

Saat Kaç? / John Berger, Selçuk Demirel / Çevirenler: Cevat Çapan, Beril Eyüboğlu, Aslı Biçen, Zafer Aracagök, Müge Gürsoy Sökmen, Murat Belge, Taciser Belge, Oğuz Tecimen / Yayına Hazırlayan: Marina Nadotti / Yapı Kredi Yayınları / 126 s.